

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Град Сомбор
ГРАДСКО ВЕЋЕ
Број: 06-146/2023-III
Дана: 20.07.2023. године
С о м б о р

ИЗВОД ИЗ ЗАПИСНИКА

Градско веће града Сомбора је на својој 162. седници, одржаној дана 20.07.2023. године, разматрајући тачку дневног реда – ПРЕДЛОГ УПУТСТВА ДИРЕКТНИМ КОРИСНИЦИМА ЗА ПРИПРЕМУ ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ГРАДА СОМБОРА ЗА 2024. ГОДИНУ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ЗА 2025. И 2026. ГОДИНУ, једногласно донело следећи

ЗАКЉУЧАК

УСВАЈА СЕ предлог Упутства директним корисницима за припрему Одлуке о буџету града Сомбора за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину, у датом тексту.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ГРАДСКОГ ВЕЋА,
Антонио Ратковић

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
Град Сомбор
ГРАДСКО ВЕЋЕ
Број: 400-14/2023-III
Дана: 20.07.2023. године
С о м б о р

**УПУТСТВО ДИРЕКТНИМ КОРИСНИЦИМА ЗА ПРИПРЕМУ
ОДЛУКЕ О БУЏЕТУ ГРАДА СОМБОРА ЗА 2024. ГОДИНУ
СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ЗА 2025. И 2026. ГОДИНУ**

У складу са чланом 36а Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС" бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13, 108/13, 142/14, 68/15, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19, 149/20, 118/21, 138/22 и 118/21-др.закон) Министарство финансија Републике Србије је локалним самоуправама доставило Упутство за припрему одлуке о буџету локалне власти за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину, на основу кога би се требала изградити Одлука о буџету града Сомбора за 2024.годину такође са глобалним пројекцијама за 2025.и 2026.годину.

Макроекономски показатељи које представљају основу за израду Одлуке о буџету града за следећу годину и наредни средњорочни период могу се преузети из Фискалне стратегије за 2024. и пројекцијама за 2025. и 2026.годину, а делом и из Упутства Министарства финансија, за припрему буџета Републике Србије за 2024.годину и пројекција за 2025.и 2026.годину и то процењена годишња стопа реалног раста БДП-а би износила 3,5%, док би стопа номиналног реалног раста БДП-а износила 8,3%.

Упутство директним корисницима поред макроекономских показатеља треба да садржи и основне смернице и параметре на основу којих треба изградити Предлог финансијског плана за 2024. годину, а на основу планова индиректних корисника за које су надлежни (за директне кориснике који у свом саставу имају индиректне кориснике).

Установе (индиректни корисници) до даљњег могу да користе сопствене приходе у складу са законом, а надлежни орган би требао преиспитати основаност и оправданост постојања рачуна сопствених прихода индиректних корисника буџетских средстава (установе културе, спорта и сл.) у случају када коришћење и расподела тих прихода није уређена посебним законима. Уколико буџетски корисник, у складу са посебним законима, остварује сопствене приходе надлежни орган локалне власти дужан је да води рачуна да тај корисник извршава расходе и издатке првенствено из тог и других извора, па тек онда из извора 01 - Приходи из буџета.

Приликом планирања буџета, а нарочито расходног дела, треба поштовати одређене ограничавајуће чињенице, све у циљу рационалнје потрошње и сагледавања могућности уштеда и умањења уз обавезу планирања средства намењених за регулисање расхода и издатака везаних за глобалну енергетску кризу изазвану ратом у Украјини, што је последично утицало на глобални раст цена хране, а самим тим и на смањење трговине и спољне тражње (успоравање инвестиција и раст инфлације – чије стабилизовање се очекује током 2024.године).

Приликом планирања плата за 2024. годину (планирају се на нивоу 2023.године - подложно је променама након доношења ревидиране Фискалне стратегије за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину и достављања ревидираног/додатног Упутства за припрему буџета локалних самоуправа од страна Министарства финансија РС) потребно је исте планиранити на економској класификацији 411 и 412 и то до нивоа исплаћених плата у 2023.години, а све у складу са одредбама Закона о буџетском систему, Закона о буџету Републике Србије за 2023.годину, Закона о систему плата запослених у јавном сектору, Закона о платама у државним органима и јавним службама, као и Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима.

Потребно је приложити и преглед запослених са коефицијентима, минулим радом и посебно исказати запослене који испуњавају услов за одлазак у пензију. Попуњавање слободних и упражњених радних места, као и додатно запошљавање могуће је само у складу са Законом о буџетском систему, као и Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава.

Предлог финансијског плана сачињен према овом Упутству треба да нам доставите у писаном облику, а табеле осим у писаном облику и у електронској форми. Напомињемо да је веома битно планирати све позиције, као и све изворе прихода и финансирања расхода, јер ће се исти моћи извршавати само уколико су и планирани.

Приликом планирања сопствених прихода треба бити изузетно прецизан јер ће се одређене категорије сопствених прихода, у складу са одредбама Закона о буџетском систему и упутствима Министарства финансија, уплаћивати на уплатне рачуне јавних прихода буџета града Сомбора, као и претходних година.

Члан 112. Закона о буџетском систему каже да се одредбе Закона, које се односе на програмски део буџета, примењују у целини од доношења одлука о буџетима локалних власти за 2015.годину, као и за наредне буџетске године, па је у складу са тим потребно, приликом планирања користити табеле предвиђене за идентификацију програма, програмских активности и пројеката (прописани су Анексом 5 од стране Сталне конференције градова и општина уз сагласност Министарства финансија РС).

Корисници буџетских средстава су у обавези да на основу праћења спровођења програма, програмских активности и пројеката, у складу са Упутством за праћење и извештавање о учинку програма, израђују годишњи извештај о учинку програма и полугодишњи извештај о учинку програма текуће фискалне године и достављају их надлежном органу у роковима предвиђеним буџетским календаром како би се адекватно мерили учинци тих програма и добијале информације које се користе за унапређење ефективности и ефикасности јавне потрошње.

Процес унапређења програмског модела буџетирања подразумева и увођење принципа родно одговорног буџетирања у буџетски процес, што представља родну анализу буџета и реструктурирање прихода и расхода са циљем унапређења родне равноправности, а у складу са тим Одељење за финансије је почетком године донело План поступног увођења родно одговорног буџетирања у поступак припреме и доношења буџета града Сомбора за 2024.годину.

Потпуна транспарентност буџета остварује се укључивањем грађана у све фазе припреме и израде буџета, уз њихово активно учешће, а све у циљу квалитативног побољшања буџетског финансирања и већег степена задовољавања потреба свих корисника буџетских средстава, што се претходних година путем деловања пројекта партиципативног буџетирања показало као веома ефикасно и делотворно за буџет града Сомбора.

У поступку припреме и доношења буџета, треба планирати расходе за реализацију мера и активности утврђених посебним законима, у оквиру одређених програма, програмских активности, односно пројеката, с тим што се исти могу извршавати само до висине апропријације утврђене одлуком о буџету, без обзира на то да ли су ови приходи остварени у већем или мањем обиму од планираног.

Локална власт у 2024. години може планирати укупна средства потребна за исплату плата запослених које се финансирају из буџета локалне власти, тако да масу средстава за исплату плата планирају на нивоу исплаћених плата у 2023. години.

Крајњи рок за достављање предлога финансијског плана директних корисника (потписаног и овереног од стране одговорног лица), Одељењу за финансије Градске управе је 15.септембар 2023. године, а предлажемо да за индиректне кориснике одредите краћи рок.

Неопходно је да се придржавате прописаног рока, како би се Нацрт Одлуке о буџету Града за 2024.годину са пројекцијама за 2025. и 2026.годину могао благовремено припремити и упутити Градском већу, ради утврђивања предлога Скупштини на разматрање и усвајање, у року прописаном Законом о буџетском систему, а то је 20.децембар текуће године.

УПУТСТВО за припрему буџета, у складу са одредбама члана 40. Закона о буџетском систему, садржи:

1. Основне економске претпоставке и смернице за припрему нацрта буџета локалне власти (дате у уводу Упутства);
2. Опис планиране политике локалне власти;
3. Процене прихода и примања и расхода и издатака буџета локалне власти за буџетску 2024.годину и наредне две фискалне године;
4. Предлог обима средстава у финансијским плановима директних корисника средстава буџета локалне власти за буџетску 2024.годину са пројекцијама за наредне две фискалне године
5. Смернице за припрему средњорочних планова директних корисника средстава буџета локалних власти;
6. Поступак и динамику припреме буџета локалне власти и финансијских планова директних корисника средстава буџета локалне власти
7. Начин на који ће се у образложењу исказати родна анализа буџета локалне власти (образложење делом дато у уводном делу Упутства) и
8. Начин на који ће се исказати програмске информације.

На основу упутства за припрему предлога буџета локалне власти, директни корисници средстава буџета локалне власти израђују предлог финансијског плана и достављају га локалном органу управе надлежном за финансије.

На основу члана 41. Закона, директни корисници средстава буџета локалне власти су у обавези да, у складу са смерницама и роковима које је прописао надлежни извршни орган локалне власти, траже од индиректних корисника буџетских средстава за које су одговорни, да доставе податке неопходне за израду предлога финансијског плана директног корисника буџетских средстава. На основу истог члана индиректни корисници буџета локалне власти обавезни су да припреме предлог финансијског плана на основу смерница које се односе на буџет локалне власти.

У складу са наведеним члан 37. Закона о буџетском систему тачно одређује шта Предлог финансијског плана обухвата:

- расходе и издатке за трогодишњи период (исказане по буџетској класификацији)
- детаљно писано образложење расхода и издатака, као и извора финансирања
- родну анализу издатака
- програмске информације
- преглед/процена примања за трогодишњи период.

Такође као прилог предлога финансијског плана директни корисници буџетских средстава треба да доставе извештај о учинку програма за првих шест месеци текуће године.

Програмско буџетирање, као модел одговорног буџетирања, од буџетских корисника очекује да при изради финансијских планова реално сагледају све своје потребе неопходне за несметану реализацију програма свог пословања и да их прилагоде реалним могућностима финансирања како из буџета града Сомбора, тако и из осталих извора финансирања.

Реално планирање прилива и одлива средстава сваког буџетског корисника представља предуслов доброг управљања (ефикаснија реализација законом пренетих надлежности, очување континуитета функционисања, очување ликвидности и сервисирање обавеза према роковима њиховог доспећа) и могућност функционисања без проблема.

Сваки буџетски корисник приликом израде финансијског плана треба да користи следеће расположиве информације:

- свој финансијски план претходне године,
- план/програм рада тј. очекиваних пословних активности и динамику извршења истих,
- план капиталних пројеката (започетих у претходном периоду и будућих, материјалну и финансијску оправданост истих),
- смернице и параметре предвиђене Упутством за припрему буџета преузете из Фискалне стратегије за наредни средњорочни период.

Програм/програмска активност захтева да се приликом планирања потреба буџетских корисника полази од његових кадровских и материјалних ресурса (структура и квалитет истих) те се потреба за њима исказује у финансијском смислу у виду потребних средстава за неометано функционисање и рад буџетског корисника.

Планирање расхода за текуће обавезе врши се у складу са приоритетима њиховог настанка, где се пре свега издвајају обавезе утврђене законским прописима на постојећем нивоу (плате запослених) и минимални стални трошкови неопходни за неометано функционисање, ове године са посебним освртом на енергетску кризу изазвану ратом у Украјини.

У складу са горе наведеним смерницама приликом планирања буџета за 2024.годину веома је битно пратити следеће чињенице:

- .. Ниво сталних/материјалних законом предвиђених расхода увећаних за расходе и издатке енергетске кризе
- .. Ниво капиталних расхода/издатака
- .. Дефинисање програма/програмских активности са предвиђеним нивоом издатака сваког програма/програмске активности и будућим ефектима спровођења истог на квалитет услуга које се пружају грађанима и самим тим утичу на животни стандард локалне самоуправе и њен раст и развој у сваком смислу јачајући свест и степен одговорности буџетских актера о њиховој улози у локалној заједници.

ОПИС ПЛАНИРАНЕ ПОЛИТИКЕ ЛОКАЛНЕ ВЛАСТИ

У периоду буџетског процеса који обухвата 2024.- 2026.годину град Сомбор ће као и претходних година обављати све изворне и поверене послове и надлежности у складу са Уставом Републике Србије и Законом о локалној самоуправи, као и у складу са свим другим, валидним законским и подзаконским актима који регулишу надлежности града.

Град Сомбор ће у складу са смерницама и одредбама важећег Плана развоја града Сомбора за период од 2022.до 2028.године реализовати активности везане за унапређење:

- .. Инфраструктуре, урбанизма и комуналне делатности
- .. Конкурентности привреде и запошљавања
- .. Заштите животне средине и енергетска ефикасност
- .. Пољопривреде и руралног развоја
- .. Образовања
- .. Социјалне и здравствене заштите
- .. Друштвених делатности (млади, култура, спорт, медији, односи са јавношћу)
- .. Туризма
- .. Локалног економског развоја

План развоја града Сомбора за период од 2022.до 2028.године представља један од најважнијих докумената у раду локалне самоуправе јер представља "формално-правни оквир системског планирања будућег развоја града Сомбора". План развоја, као веома значајан документ, произашао из заједничког рада свих градских институција, представља јасну процену потенцијала града Сомбора и ставља акценат на области у којима се може и мора остварити напредак и то пре свега привлачењем инвестиција и унапређењем локалних економских чинилаца.

Основни циљ града Сомбора исказан кроз План развоја града Сомбора за период од 2022.до 2028.године, представља повећање економских капацитета и конкурентности локалних привредних субјеката уз стварање позитивног пословног окружења, а при томе не занемарујући области као што су: развој туризма, културе, спорта, активности невладиног сектора, унапређење активности на заштити животне средине...

**ПРОЦЕНА ПРИХОДА И ПРИМАЊА И РАСХОДА И ИЗДАТАКА БУЏЕТА
ЛОКАЛНЕ ВЛАСТИ ЗА БУЏЕТСКУ 2024. ГОДИНУ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА
ЗА НАРЕДНЕ ДВЕ ФИСКАЛНЕ ГОДИНЕ**

Прва процена прихода буџета града Сомбор за 2024. годину, након сагледавања извршења буџета за првих шест месеци текуће године, те процене истих до краја буџетске године, износи 4.100.000.000 динара.

Структура процењених прихода за следеће три буџетске године је следећа:

	2024. година	2025. година	2026. година
ПОРЕЗИ	3.100.000.000 дин.	3.300.000.000	3.300.000.000
ТРАНСФЕРИ	500.000.000 дин.	500.000.000	500.000.000
ДРУГИ ПРИХОДИ	500.000.000 дин.	600.000.000	600.000.000

За буџетску 2025. годину процењују се приходи и примања на нивоу од такође 4.400.000.000 динара са приказаном структуром прихода, као и за буџетску 2026. годину приходи и примања процењују се на нивоу од 4.400.000.000 динара, где се акценат ставља на раст прихода од пореза и других прихода, док ће категорија трансфера остати на нивоу процене за 2024. годину.

**ПРЕДЛОГ ОБИМА СРЕДСТАВА У ФИНАНСИЈСКИМ ПЛАНОВИМА
ДИРЕКТНИХ КОРИСНИКА СРЕДСТАВА БУЏЕТА ГРАДА ЗА 2024.
ГОДИНУ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ЗА НАРЕДНЕ ДВЕ БУЏЕТСКЕ ГОДИНЕ**

Глобална расподела процењених прихода у износу од **4.100.000.000** динара даје се на основу реализације расходне стране буџета у првом полугодишту 2023. године и сагледавањем реалних потреба буџетских корисника које ће им омогућити неометано и квалитетно функционисање током наредне године, те стога расподела **4.100.000.000** динара за 2024. годину, као и процена за наредне две буџетске године износи:

	2024. година	2025. година	2026. година
Градска управа, Извршни орган, Скупштина и ГП	500.000.000	550.000.000	550.000.000
Комунална област	1.600.000.000	1.750.000.000	1.750.000.000
Друштвене делатности	900.000.000	940.000.000	940.000.000
Образовање	750.000.000	800.000.000	800.000.000
Пољопривреда	200.000.000	200.000.000	200.000.000
Расходи опште намене	150.000.000	160.000.000	160.000.000

Расходи и издаци који се планирају у оквиру апропријација намењених за Градску управу, Извршни орган, Скупштину града и Градско правобранилаштво планирају се на нивоу који омогућава рационалну потрошњу планираних средстава уз максимално задовољавање потреба грађана јер исти на челу са Одељењима и службама Градске управе представљају сервис грађанима и својим ефикасним и функционалним начином рада, примењујући све ефектне мере штедне утичу на квалитет пружених услуга и оправдавају разлог свог постојања.

У оквиру Друштвених делатности дефинисани су следећи оквири расподеле одобрених апропријација које је потребно испоштовати у смислу обезбеђивања неометаног рада и функционисања како директних, тако и индиректних корисника уз максималну посвећеност области која им је дата у надлежност оправдавајући на тај начин разлог свог постојања и средстава која су им одобрена буџетом.

ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ:

1. Социјална заштита – **250.000.000** динара
2. Култура – **290.000.000** динара
 - Градска библиотека – 60.000.000 динара
 - Народно позориште – 86.000.000 динара
 - Градски музеј – 39.000.000 динара
 - Културни центар – 36.000.000 динара
 - Историјски архив – 22.000.000 динара
 - Галерија "Милан Коњовић" – 14.000.000 динара
 - Културно стваралаштво – 15.000.000 динара
 - Информисање – 18.000.000 динара
3. Физичка култура – **280.000.000** динара
4. Здравство – **80.000.000** динара

У оквиру Образовања дефинисани су оквири расподеле одобрених апропријација које обезбеђују неометано функционисање и квалитетан начин на који се одвија сам процес рада и раста образовних институција на нивоу локалне самоуправе у оквиру њених ингеренција.

ОБРАЗОВАЊЕ:

1. Предшколско образовање – **330.000.000** динара
2. Основно образовање – **310.000.000** динара
3. Средње образовање – **110.000.000** дианра

Комунална област подразумева квалитетно и рационално како планирање, тако и трошење буџетских ресурса/средстава у циљу развоја инфраструктурног нивоа раста и развоја који ће се огледати у новим, квалитетнијим и сврсисходнијим инвестиционим пројектима и програмима омогућавајући на тај начин раст степена задовољства наших суграђана као корисника тих бенефита, а истовремено утичући им на квалитет живота, унапређујући им радно окружење и животну средину...

Област **Пољопривреде** своје апропријације распоређује на начин и у складу са усвојеним Годишњим програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2024.годину.

Расходи опште намене подразумевају расходе буџета који се односе на средства планирана за пројекте од значаја за локалну самоуправу, затим на средства намењена за реализацију Локалног акционог плана запошљавања града Сомбора, средства опредељена за сталну и текућу буџетску резерву, као и средства која својим опредељивањем на одређену апропријацију доприносе квалитету извршења расходног дела буџета града.

Приликом планирања буџета, а нарочито расходног дела, треба поштовати одређене ограничавајуће чињенице, све у циљу рационалније потрошње и сагледавања могућности уштеда и умањења, пре свега у оквиру економских класификација 422-трошкови путовања; 423-услуге по уговору и 424-специјализоване услуге (уз настојање да се не угрози извршавање сталних трошкова - 421); износ субвенција – групе конта 45 треба планирати на истом или nižем нивоу у односу на средства субвенција текуће године; износ осталих расхода (дотације, накнаде штета, накнаде и таксе)- групе конта 48 треба планирати у истом износу као и 2023. године и конта класе 5 – издаци за нефинансијску имовину се планирају са нагласком на капиталним инвестицијама, уз максималне уштеде (**без непотребних набавки административне опреме и других основних средстава за рад**).

Потребно је да се на нивоу директног буџетског корисника у сарадњи са индиректним корисницима, преиспита норматив потрошње, сагледају сегменти у оквиру којих је могуће спровести рационализацију и смањење расхода на свим нивоима потрошње.

Напомињемо да је обавезно планирање финансијских средстава на име расхода намењених за покриће сталних трошкова услед енергетске кризе.

ПОСТУПАК И ДИНАМИКА ПРИПРЕМЕ БУЏЕТА ЛОКАЛНЕ ВЛАСТИ И ПРЕДЛОГА ФИНАНСИЈСКИХ ПЛАНОВА ДИРЕКТНИХ КОРИСНИКА СРЕДСТАВА БУЏЕТА ЛОКАЛНЕ ВЛАСТИ

а) у поступку презентације Нацрта Одлуке о буџету:

- објављивање текста нацрта Одлуке о буџету на сајту Градске управе града Сомбор

б) презентација предлога буџета:

- јавни информативни састанци, анализа достављених предлога, сугестија на текст нацрта Одлуке о буџету и објављивање предлога Одлуке о буџету на сајту Градске управе града Сомбор, као и јавна расправа на текст нацрта Одлуке о буџету за наредну годину.

Да би се остварио циљ потпуне транспарентности буџета, потребно је укључивање грађана у све фазе припреме и израде буџета, уз њихово активно учешће, а све у циљу квалитативног побољшања буџетског финансирања и већег степена задовољавања потреба буџетских корисника, што је за следећу буџетску годину и предвиђено. Кључну улогу треба да одиграју највиши представници локалне власти.

На основу УПУТСТВА за припрему предлога буџета локалне власти, директни корисници средстава буџета локалне власти израђују предлог финансијског плана и достављају Одељењу за финансије, а на основу усаглашених захтева индиректних корисника и оквира средстава за сваког појединачног индиректног корисника и то наглашавамо за буџетску 2024.годину и оквирне пројекције за наредне две фискалне године.

Предлог финансијског плана за 2024. годину мора да представља процену финансијских потреба директних и индиректних корисника буџетских средстава, **као и извора средстава** из којих ће се ове потребе финансирати.

Финансијске потребе обухватају:

- детаљну разраду издатака по појединим врстама расхода за активности и услуге, односно ставке дефинисане у складу са посебним законима и
- детаљну разраду издатака по појединим врстама расхода за све кориснике буџетских средстава.

С тим у вези, обавезно навести све очекиване изворе средстава: приходе из буџета и додатне приходе директних и индиректних корисника буџетских средстава односно приходе који се остварују из додатних активности. За кориснике је исказивање расхода из других извора који нису буџетски, посебно важно, обзиром да ће се у складу са Законом о буџетском систему, предвидети посебне апропријације у Одлуци о буџету из наведених извора прихода. Услов за коришћење остварених прихода из других извора, за одређену намену биће да је расход планиран у буџету.

Без детаљног писменог образложења и навођења правног основа за сваку врсту расхода, као и извора средстава из додатних извора/активности, неће се одобрити коришћење средстава из додатних средстава у 2024. години.

Предлог финансијског плана за 2024. годину саставља се на обрасцима:

- Захтева за текуће издатке,
- Захтева за додатна средства,
- Захтева за основна средства и капиталне издатке,
- Захтев за средства распоређена по програмима и програмским активностима

Потребно је нагласити да код индиректних корисника не може да се планира задуживање тј. у захтеву се не попуњавају конта класе 6.

Директни корисник буџетских средстава одговоран је за благовремено достављање овог упутства и табела индиректним корисницима буџетских средстава у њиховој надлежности, као и за прикупљање и контролу финансијских планова индиректних корисника буџетских средстава, и њихово обједињавање. Тако обједињени финансијски планови свих индиректних корисника буџетских средстава достављају се, такође у року, Одељењу за финансије Градске управе града Сомбор.

Средства за издатке за основне и средње школе, као и за Центар за социјални рад, који су индиректни корисници буџета Републике Србије, у захтевима се исказују на економској класификацији 463 – Трансфери осталим нивоима власти. Истовремено, за ове кориснике достављају се и подаци исказани према врстама расхода који су садржани у износу исказаном на економској класификацији 463.

Буџетски корисник доставља предлог финансијског плана расхода за 2024. годину у форми која подразумева насловну страну са називом и адресом буџетског корисника и податке достављене у прописаним табелама и на начин како је то утврђено овим Упутством, **као и у новој форми табела за програмско буџетирање са јасно идентификованим програмом, програмском активношћу и пројектом, као и свим осталим валидним подацима.**

Захтев за текуће издатке

Захтев за текуће издатке пружа податке о редовним активностима и услугама које корисник буџетских средстава финансира у склопу својих редовних активности, а издатке је неопходно планирати веома рестриктивно у складу са реалним потребама, водећи рачуна о опредељењу политике буџетског финансирања за 2024. годину и утврђеним **ЛИМИТИМА**: конта групе 42 – уштеде на економској класификацији 422 - трошкови путовања; економској класификацији 423 - услуге по уговору и економској класификацији 424 - специјализоване услуге уз настојање да се не угрози извршавање сталних трошкова (економска класификација 421).

Директни корисник који у својој надлежности има индиректне кориснике, обавезан је да уз ово упутство достави индиректним корисницима и предложени обим средстава за 2024. годину.

Захтев за текуће издатке мора да садржи писано образложење захтева.

Писано образложење садржи податке о организационој структури, активностима и услугама и броју запослених у индиректним корисницима буџетских средстава, броју корисника и висини одређених права (на пример: број ученика којима се плаћа превоз и просечан износ превозне карте, просечан број корисника социјалне помоћи и како се она извршава, број ангажованих лица путем уговора о делу и разлоге њиховог ангажовања и др.), који се могу финансирати из предложеног обима средстава за 2024. годину.

Уколико директни буџетски корисник извршава расходе у оквиру више функционалних класификација, за сваку функцију посебно подноси захтев за текуће издатке.

Захтев за додатна средства

Захтев за додатна средства пружа директном и индиректном кориснику буџетских средстава могућност да тражи недостајућа средства за финансирање:

- текућих активности, која се по процени директног корисника буџетских средстава не могу подмирити из оквира предложеног обима буџетских средстава за 2024. годину;
- нових активности и услуга по приоритетима и
- нове активности чије се финансирање планира из других извора, као што су донације, односно трансфери.

Захтев за додатна средства се састоји из писаног образложења којим се појединачно описује и правда потреба за финансирањем и износа средстава потребних за финансирање сваке од појединачно тражених активности односно услуга.

У писаном образложењу, поред правног основа за извршавање наведеног расхода, потребно је дати аргументацију захтева која би требало да да одговоре на следећа питања:

- Да ли постоји потреба;
- На који начин може да буде измирена;
- У чему се огледа приоритет ове потребе у односу на друге.

Уколико директни буџетски корисник извршава расходе у оквиру више функционалних класификација, за сваку функцију посебно подноси захтев за додатна средства.

Захтев за основна средства

Захтев за основна средства директни корисник буџетских средстава доставља за:

- набавку опреме

Захтев за основна средства састоји се из писменог образложења којим се сваки појединачни захтев описује и правда и износа средстава потребних за финансирање основних средстава који се исказују по изворима и уколико је то потребно, наводи се динамика реализације пројекта као и процена укупне вредности.

Уколико се на истој економској класификацији исказе укупан износ потребан за набавку више различитих типова односно врста основног средства, потребно је у образложењу захтева исказати појединачне износе по ближим врстама.

Уколико директни буџетски корисник извршава расходе у оквиру више функционалних класификација, за сваку функцију посебно подноси захтев за основна средства и капиталне издатке.

Захтев за капиталне пројекте

Захтев за капиталне пројекте директни корисник буџетских средстава доставља за:

- средства за капиталне пројекте започете у претходним годинама;
- за нове капиталне пројекте, који, по процени директног корисника буџетских средстава, представљају приоритете које треба размотрити у поступку доношења буџета за 2024. годину.

Капитални пројекти до вредности од 10 мил. динара се предлажу од стране директног корисника на основу достављених захтева индиректних корисника са писменим образложењем којим се сваки појединачни пројекат описује и правда и износом потребних средстава за финансирање истог, као и динамика у реализације капиталног пројекта, изворе финансирања и процену укупне вредности.

Капитални пројекти са вредношћу преко 10 мил. динара подлежу посебној процедури која подразумева достављање посебног Обрасца за бодовање самог пројекта, исти садржи све основне податке о пројекту (у прилогу Упутства) Комисији за капитално буџетирање града Сомбора која врши класификацију и избор капиталних пројеката у складу са Планом развоја града Сомбора у периоду од 2022. до 2028. године, као и захтевима и потребама грађана са територије града.

Додатни показатељи

На основу Упутства Министарства финансија РС потребно је доставити и податке везане за:

1. Број запослених и средства за плате (Прилог 1 са пратећим табелама) и
2. Капиталне пројекте у периоду 2024-2026

Издаци за капиталне пројекте се исказују за три године, а исти се планирају на контима 51, 52 и 54. Потребно је урадити свеобухватну процену пројеката чија реализација (извођење) траје дужи од годину дана и чији је век трајања, односно коришћења, дужи од пет година. Капитални пројекти укључују вишегодишње финансирање и релативно велике издатке у садашњости, а за које се очекује да ће генерисати добит у годинама након реализације (изградња-куповина зграда и грађ.објеката и објеката инфраструктуре од интереса за локалну самоуправу; унапређење тј. капитално одржавање зграда и грађ.објеката и објеката инфраструктуре од интереса за ЛС; обезбеђивање земљишта; пројектно планирање и набавка опреме и машина чији је век трајања тј. коришћења дужи од пет година).

С обзиром да је чланом 54. Законом о буџетском систему прописано да корисници могу преузети обавезе по уговору који се односи на капиталне издатке и захтева плаћање у више година на основу предлога органа надлежног за послове финансија, уз сагласност извршног органа локалне власти, потребно је такву обавезу (већ насталу и/или планирану) укључити у буџет капиталног пројекта само у износу у коме обавеза доспева у тој години, уз обавезно приказивање читавог тока капиталног пројекта (пун назив капиталног пројекта, вредност пројекта, извори финансирања пројекта, рок почетка и очекиваног завршетка капиталног пројекта).

Приликом планирања буџета капиталних пројеката за три године потребно је поред средстава из буџета локалне самоуправе, укључити и средства пројектних зајмова (донације, средства буџета Републике Србије итд.) намењена за њихову реализацију само у износу за који се процењује да ће бити повучен у тој години, имајући у виду статус пројектног зајма, уговором дефинисане рокове, услове и динамику повлачења средстава итд.

Предлаже се директним корисницима да посебно утврде средства по корисницима за текуће поправке и одржавање и за основна средства, имајући у виду да су потребе за ове намене вишеструко веће од могућности, а да се додела средстава врши на бази утврђених приоритета по корисницима руководећи се специфичностима сваке области посебно.

Исто тако, у циљу рационализације броја извршилаца, обавеза је сваког корисника буџета да искаже планиран број извршилаца (списак лица) који ће стећи право на отпремнину у току 2024.године и искаже висину средстава потребну за исплату отпремнине на економској класификацији 414. Такође је потребно исказати износ средстава који се планира на економској класификацији 416 и то само за исплату јубиларних награда запосленима који то право стичу у току 2024.године.

Обзиром да је 15. септембар 2023.године рок до кога директни корисници треба да доставе нацрте финансијских планова локалном органу управе надлежном за финансије, потребно је да директни корисници у посебно датом УПУТСТВУ одреде рок индиректним корисницима до којег исти треба да доставе финансијске планове, односно попуњене табеле, како би исте директни корисници могли обрадити и доставити Одељењу за финансије Градске управе Града Сомбор.

ПРОГРАМСКИ БУЏЕТ

Програмска структура буџета се утврђује у складу с хијерархијским функцијама државе, циљевима Владе, односно надлежностима и циљевима корисника буџета.

Програмску структуру корисника буџета чине три програмске категорије: програм, програмска активност и пројекат, којима се групишу расходи и издаци.

Програм представља скуп мера које корисници буџета спроводе у складу са својим искључним надлежностима и утврђеним средњорочним циљевима. *Програм* се састоји од независних, али тесно повезаних компонената – *програмских активности* и/или пројеката. Алокација средстава опредељених за програм врши се апропријацијама везаним за програмске активности и пројекте у оквиру програма. Програм се утврђује и спроводи од стране једног или више корисника буџета и није временски ограничен.

Програмска активност је текућа делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева *програма*. Програмске активности се утврђују на основу његових уже дефинисаних надлежности.

Могу се односити на: пружање јавне услуге, припрему и доношење нормативних и стратешких аката, рад инспекцијске службе, спровођење мера јавних политика, административну делатност органа и др. Програмска активност мора бити део програма, спроводи се од стране само једног корисника буџета и није временски ограничена.

Пројекат је временски ограничен пословни подухват корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе постизању циљева програма. Може се односити на капитално улагање, унапређење процедуре у јавној администрацији, усавршавање државних службеника и сличне подухвате који доприносе квалитетнијем пружању јавних услуга. Такође, пројекти могу представљати краткорочни инструмент утврђене јавне политике.

Циљ програма је специфичан друштвени или економски ефекат – крајњи исход који треба остварити у средњем року (3–5 година) спровођењем мера у оквиру програма. Осим мера корисника буџета, на остварење циља програма могу утицати и други фактори. Циљ програма је у складу са средњорочним планом и/или стратешким документима буџетских корисника, као и одговарајућим секторским стратегијама. Кад год је могуће, треба да буде квантитативно изражен.

Циљ програмске активности или пројекта може се односити на крајњи исход (одређени друштвени или економски ефекат), али и на непосредне излазне резултате који се остварују спровођењем програмске активности или пројекта у краткорочном (1–2 године) или у средњорочном периоду (3–5 година). Излазни резултати су производи или услуге које пружају корисници буџета, које су релевантне за постизање крајњих исхода програмске активности или пројекта. У пракси, већину излазних резултата представљају услуге које корисник буџета пружа грађанима и привреди, као и услуге које пружа другим корисницима буџета или државном сектору у целини.

Применом индикатора учинка обезбеђују се информације о ефикасности и ефикасности програма, програмских активности и пројекта. Индикатори учинка се утврђују за циљеве, односно изражавају циљеве на оперативно мерљив начин. Циљ је израз онога што се настоји постићи, док се индикатором учинка мери, тј. утврђује да ли се циљ постиже. Разликују се две врсте индикатора учинка: индикатори исхода и индикатори излазних резултата.

Применом индикатора исхода обезбеђују се информације о крајњем достигнућу програма, програмске активности или пројекта, тј. о оствареној друштвеној или економској промени. Они су посебно значајни за стратешко планирање, усмеравање буџетских средстава и управљање јавним политикама, а истовремено резултати које мере су они који су од највећег интереса за ширу јавност.

Применом индикатора излазног резултата обезбеђују се информације о непосредним производима и услугама који су пружени спровођењем програмске активности или пројекта. Индикатори излазног резултата најчешће мере квантитет, квалитет или ефикасност пружања јавне услуге.

Програмски буџет омогућава да се ускладе средњорочно планирање и алоцирање буџетских средстава и боље управља јавним политикама. Јавне политике се одсликавају у програмском буџету јер се трошкови директно везују за спровођење програма, програмских активности и пројекта којим се остварују јавне политике. Поред тога програмски буџет, који укључује циљеве и индикаторе учинка, омогућава праћење резултата спровођења јавне политике.

Одговорно лице за програм, програмску активност или пројекат, одговорно је за релевантност и тачност програмских информација (укључујући циљеве и показатеље учинка), као и за праћење ефикасности, сврсисходности и делотворности спровођења активности и потрошње у оквиру програма, програмске активности или пројекта.

Програми и циљеви програма корисника буџета утврђују се на основу њихових:
а) законом прописаних надлежности и организационе структуре и
б) средњорочних планова и стратешких докумената.

У програмском буџету значи акценат је на учинку активности финансираних из буџета. Информације о учинку користе се за унапређење ефективности и ефикасности јавне потрошње, као и квалитета јавних услуга.

Док се на основу кључних надлежности корисника буџета утврђују програми, на основу осталих његових надлежности утврђују се програмске активности. Програмске активности су текуће делатности корисника буџета које се могу односити на: пружање јавне услуге, припрему и доношење нормативних и стратешких аката, рад инспекцијске службе, спровођење мера јавних политика, административну делатност органа и др. Корисници буџета треба да идентификују различите програмске активности чија су сврха и циљеви у складу са сврхом и циљевима утврђеног програма.

Програмски буџет јединица локалне самоуправе

Јединице локалне самоуправе своју програмску структуру утврђују на основу листе програма и програмских активности униформних за све ЈЛС (постоје измене у односу на претходну верзију). Ту листу утврђују Министарство финансија РС и СКГО у складу са надлежностима ЈЛС. У тој листи је за програме и програмске активности утврђена њихова: шифра, назив, *сектор* коме припадају и сврха.

СКГО је утврдила и доставила ЈЛС и листу униформних индикатора, који су генеричког карактера, а ви уколико сматрате да треба утврдите нове прилагодљивије вашем начину рада и мерења/достизања истих. Применом ових индикатора пружају се подаци о општим достигнућима униформних програма и програмских активности, као и статистички подаци из домена униформних програма и програмских активности. ЈЛС имају обавезу да прате и извештавају о вредностима које се мере утврђеним униформним индикаторима, као део својих редовних обавеза извештавања. СКГО је такође утврдила и доставила и листу препоручених циљева за сваки програм и програмску активност.

Праћење спровођења програма је пословни процес у надлежности корисника буџета у ком се прикупљају, обједињују, анализирају и евидентирају релевантне информације о томе како се програми, односно програмске активности и пројекти као компоненте програма, спроводе у односу на очекиване резултате.

Униформност програма и програмских активности и индикатора обезбеђује да ЈЛС међусобно упореде трошкове и квалитет услуга пружених грађанима у оквиру тих програма и програмских активности. Такође, та униформност програма и програмских активности и њихова усклађеност са секторима и програмима на централном нивоу, омогућује да се спроведе финансијска анализа и прате активности корисника буџета у одређеним областима на свим нивоима власти.

Програмско буџетирање сада већ у потпуности треба да замени линијски начин сачињавања буџета, на који се свих ових година ослањало и да пружи максималне информације о буџету локалне самоуправе са становишта остварења циљева на нивоу сваког програма и програмске активности, као и пројекта.

Програмска структура буџета омогућава да се утврди начин праћења постизања циљева, односно утврђују се показатељи учинка (за сваки циљ сваког *програма, програмске активности и пројекта*). Показатељи морају да буду такви да омогућавају лако мерење остварених резултата, да буду релевантни и да користе руководиоцима програма у управљању учинком.

Програмски буџет има своје бенефите као што су пре свега:

- 1) пружа јединствен оквир за утврђивање приоритетних расхода и издатака;
- 2) унапређује координацију политика, што је од великог значаја за постизање националних социјалних и економских циљева;
- 3) обезбеђује финансијски контекст средњорочним плановима корисника буџета;
- 4) омогућава корисницима буџета, извршној и законодавној власти да уоче неефикасно трошење, као и области у којима се не постижу адекватни резултати и којима је потребно више ресурса;
- 5) доприноси унапређењу услуга јавне управе кроз процену односа њихове цене и квалитета;
- 6) омогућава израду Буџета који је транспарентнији и разумљивији за грађане.

Анекс 5 – Униформни програми и програмске активности јединица локалне самоуправе у глобалу задржава исту структуру уз одређене корекције појединих програмских активности и налази се на сајту Министарства финансија РС.

НАПОМЕНА

Након достављања евентуалних допуна везаних за већ издато Упутство за припрему буџета локалне власти за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину од стране Министарства финансија РС, Одељење за финансије ће директним корисницима буџета доставити све релевантне податке и показатеље неопходне за израду нацрта Одлуке о буџету града Сомбора за 2024.годину.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ГРАДСКОГ ВЕЋА

Антонио Ратковић

